

15.9.2015

HAVI-selvityshanke – Hallitusohjelman toimeenpano aluehallintovirastoissa**Asettaminen**

Valtiovarainministeriö on tänään asettanut HAVI-selvityshankkeen selvittämään hallitusohjelman toimeenpanoa aluehallintovirastoissa.

Toimikausi

Selvityshankkeen toimikausi on 15.9.2015 - 31.1.2016.

Tausta

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelman kymmenen vuoden tavoitteena on, että Suomi on ottanut tuottavuusloikan julkisissa palveluissa ja yksityisellä sektorilla tarttumalla digitalisaation mahdollisuuksiin ja purkamalla turhaa sääntelyä ja byrokratiaa. Hallituskauden tavoitteena on, että kansalaisten arkea, yritystoimintaa, maataloutta, investointeja, rakentamista, tervettä kilpailua ja vapaaehtoistoimintaa on helpotettu merkittävästi turhaa sääntelyä purkamalla, hallinnollista taakkaa keventämällä ja lupaprosesseja sujuvoittamalla. Nämä tavoitteet kytkeytyvät ainakin seuraavaan neljään hallituksen kärkihankkeeseen: digitalisoidaan julkiset palvelut, sujuvoitetaan säädöksiä, otetaan käyttöön kokeilukulttuuri ja parannetaan johtamista ja toimeenpanoa.

Aluehallintovirastot osallistuvat hallitusohjelman toimeenpanoon erillisellä HAVI-selvityshankkeella, jossa pyritään osoittamaan ne käytännön toimenpiteet, joilla aluehallintovirastoista tehdään nykyistä asiakaslähtöisempiä, tuottavampia ja tuloksellisempia.

Tehtävät

HAVI-selvityshanke muodostuu kolmesta kokonaisuudesta.

1. Normien purku ja yksinkertaistaminen
2. Ohjaus-, valvonta- ja lupaprosessien uudistaminen
3. Digitalisointi kohtiin 1 ja 2 liittyen ja aluehallintovirastojen asiakaslähtöisen toiminnan kehittämishanketta (Atomi) tukien.

Hanke vaiheistetaan seuraavasti:

Vaihe A Nykyisen tehtävänjaon kartoitus

Hankkeessa käydään läpi

- nykyinen aluehallintolaki
- aluehallinnon lupa-, valvonta-, ohjaus- ja tarkastustehtäviä määrittävän 8 ohjaavan ministeriön toimialan lait ja asetukset, näitä koskevat ministeriöiden ja keskushallinnon virastojen suositukset sekä tehtäviä määrittävät ohjauskirjeet
- vastuualueiden ja ministeriöiden sekä keskushallinnon virastojen välinen työnjako tehtävittäin ja prosesseittain

Vaihe B Teemakohtainen selvitystyö

1) Normien purku ja yksinkertaistaminen

- Mitä aluehallintovirastoja koskevia säädöksiä ja normeja voidaan purkaa tai yksinkertaistaa?

2) Ohjaus-, valvonta- ja lupaprosessien uudistaminen ja aluehallintovirastojen asiakaslähtöisen toiminnan kehittäminen

- Lupa-, ohjaus- ja valvontaprosessien uudistaminen ottaen huomioon yhteiskunnalliset kriteerit ja palvelulupaus sekä digitalisaation hyödyntäminen.

3) Digitalisointi normien purun ja normien yksinkertaistamisen ja asiakaslähtöisen toiminnan mahdollistajana

Hankkeen tavoitteita ja tehtäviä on täsmennetty hankesuunnitelmassa (liite).

Alustavat ehdotukset toimenpiteiksi tulee valmistella 31.1.2016 mennessä. Säädösten kartoitustyö ja sen pohjalta tehtävät ehdotukset tulee valmistella kuitenkin 1.12.2015 mennessä. Alemmanasteisten normien ja soveltamisohjeiden osalta kartoituksen ja ehdotusten tulee valmistua hankkeen päättymiseen mennessä.

Organisointi

Selvityshankkeen toteutumisesta vastaa aluehallintovirastojen ylijohtajien muodostama selvitysryhmä.

Selvitysryhmä

Elli **Aaltonen**, ylijohtaja, Itä-Suomen aluehallintovirasto

Kaisa **Ainasoja**, ylijohtaja, Lapin aluehallintovirasto

Minna **Karhunen**, ylijohtaja, Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Mikael **Luukanen**, ylijohtaja, Lounais-Suomen aluehallintovirasto

Jorma **Pitkämäki**, ylijohtaja, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto

Terttu **Savolainen**, ylijohtaja, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

Vaiheen B teemakohtaisessa selvitystyössä työnjohdollinen vastuu jakaantuu seuraavasti:

1) Normien purku ja yksinkertaistaminen: Minna Karhunen

2) Ohjaus-, valvonta- ja lupaprosessien uudistaminen ja aluehallintovirastojen asiakaslähtöisen toiminnan kehittäminen: Elli Aaltonen

3) Digitalisointi normien purun ja normien yksinkertaistamisen ja asiakaslähtöisen toiminnan mahdollistajana: Terttu Savolainen

Hankkeessa ovat mukana aluehallintovirastojen vastuualueet tarpeellisessa määrin. Lisäksi aluehallintovirastoista osoitetaan selvitystehtävään lakimies ja suunnittelija kolmen kuukauden ajaksi (yht. 0,5 htv).

Selvitysryhmä raportoi työstään valtiovarainministeriölle ja aluehallintovirastojen ohjausryhmälle.

Kustannukset ja rahoitus

Selvitystyö tehdään virkatyönä.

Lakimiehen ja suunnittelijan henkilöstökuluihin ja matkakuluihin varataan rahoitus aluehallintovirastojen toimintamenomomentin ns. jakamattomasta osuudesta erikseen niille aluehallintovirastoille korvattavaksi, joiden palveluksessa kyseiset henkilöt ovat.

Muut kustannukset maksetaan momentilta 28.01.01.

Kunta- ja uudistusministeri

Anu Vehviläinen

Ylijohtaja,
osastopäällikkö

Päivi Laajala

Liite

HAVI-hankesuunnitelma

Jakelu

Aluehallintovirastot
Ahvenanmaan valtionvirasto
Aluehallintovirastojen ohjausryhmä
Aluehallintovirastojen tulosohtausryhmä

Tiedoksi

Oikeusministeriö
Sisäministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Maa- ja metsätalousministeriö
Työ- ja elinkeinoministeriö
Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö
Ympäristöministeriö
Valvira
Evira
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes

HAVI

Hallitusohjelman toimeenpano aluehallintovirastoissa

Selvityshanke 9/2015 – 1/2016

Aluehallintovirastojen ylljohtajat:

Elli Aaltonen

Kaisa Ainasoja

Minna Karhunen

Mikael Luukanen

Jorma Pitkämäki

Terttu Savolainen

1. Hankkeen taustaa

Ratkaisujen Suomi -hallitusohjelman tavoitteena on uudistuva, välittävä ja turvallinen Suomi, jossa jokainen meistä voi kokea olevansa tärkeä. Tähän päästäksemme hallitus käynnistää muutosohjelman, jonka strategisia tavoitteita ovat terveys ja hyvinvointi, työllisyys, kilpailukyky ja kasvu, koulutus ja osaaminen, biotalous ja puhtaat teknologiat sekä toimintatapojen muuttaminen edistämällä digitaalisuutta ja purkamalla turhaa sääntelyä ja byrokratiaa. Strategisia tavoitteita toteutetaan 28 kärkihankkeen kautta.

Hallitusohjelma ja sen kärkihankkeet ovat aluehallintovirastoille ohjenuorana ennakoivan, vaikuttavan ja asiakaslähtöisen toimintakulttuurin kehittämiseksi sekä rohkaisevat virastoja kehittämään toimintaansa vision ”Suomi 2025- yhdessä rakennettu” – mukaisesti.

Hallitusohjelma haastaa valtion aluehallinnon uudistamaan toimintatapoja ja lisäämään tuottavuutta. Hallitusohjelman kymmenen vuoden tavoitteena on, että ”Suomi on ottanut tuottavuusloikan julkisissa palveluissa ja yksityisellä sektorilla tarttumalla digitalisaation mahdollisuuksiin ja purkamalla turhaa sääntelyä ja byrokratiaa.”

Hallituskauden tavoitteena on, että ”kansalaisten arkea, yritystoimintaa, maataloutta, investointeja, rakentamista, tervettä kilpailua ja vapaaehtoistoimintaa on helpotettu merkittävästi turhaa sääntelyä purkamalla, hallinnollista taakkaa keventämällä ja lupaprosesseja sujuvoittamalla.”

Nämä tavoitteet kytkeytyvät ainakin neljään kärkihankkeeseen:

- Digitalisoidaan julkiset palvelut
- Sujuvoitetaan säädöksiä
- Otetaan käyttöön kokeilukulttuuri
- Parannetaan johtamista ja toimeenpanoa.

Uudistuva aluehallinto on avoimen hallinnon linjausten mukaisesti yksi mahdollistaja asiakaslähtöiseen toimintaan. Tässä hankesuunnitelmassa esitetään toimeenpano hallitusohjelman mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi Suomen aluehallintovirastoissa noudattaen Avoimen Hallinnon (Open Government Partnership) periaatteita eli kansalaisten osallisuutta, tiedon saatavuutta, hallinnon vastuullisuutta ja uusien teknologioiden käyttöönottoa.

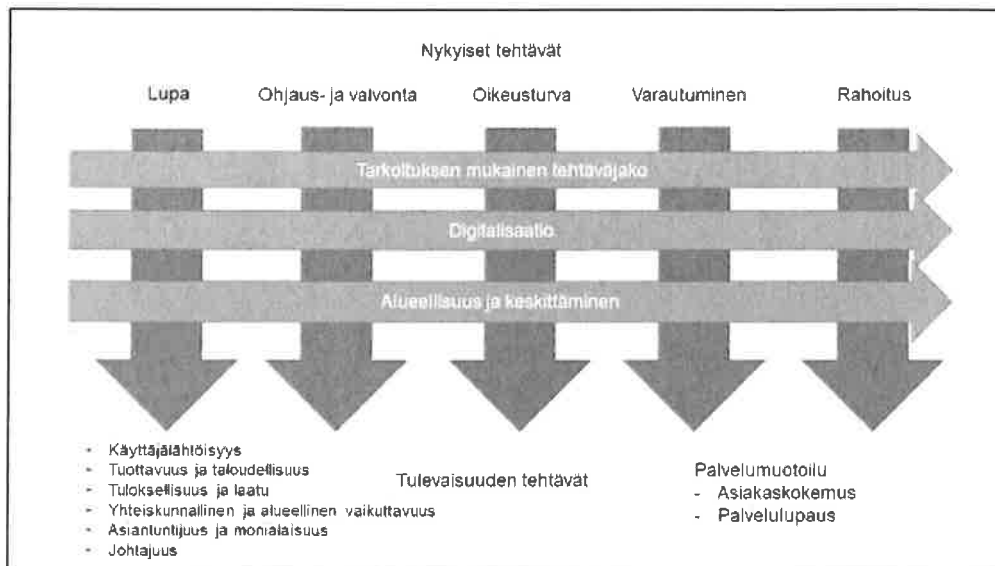
Aluehallintovirastojen avoimen hallinnon periaatteet. (Kuvio 1, valtiovarainministeriö.)

Aluehallintovirastot osallistuvat hallitusohjelman toimeenpanoon erillisellä hankkeella. *Havi - hallitusohjelman toimeenpano aluehallintovirastoissa* - selvityshanke osoittaa ne käytännön toimenpiteet, joilla aluehallintovirastoista tehdään nykyistä käyttäjälähtöisempiä, tuottavampia ja tuloksellisempia.

2. Hankkeen tavoitteet

HAVI - hallitusohjelman toimeenpano aluehallintovirastoissa - hankkeen tavoitteena on vastata seuraaviin kysymyksiin:

- Mitä aluehallintovirastoja koskevia säädöksiä ja normeja voidaan purkaa tai yksinkertaistaa?
- Mitä aluehallintovirastojen sisäisiä prosesseja ja tehtäviä voidaan muuttaa ja karsia, jotta virastojen toiminta olisi itsessään tehokkaampaa ja asiakaslähtöisempää kuin nykyisin? Tärkeimmät ovat lupa-, ohjaus- ja valvontaprosessien tehtävät ja niihin liittyvä uudistamistyö.
- Mitä päällekkäisiä tehtäviä tehdään paikallis-, alue- tai keskustasolla ja miten tämä näkyy asiakkaalle ja vaikuttaa asiakkaaseen?
- Miten työntasausta, asiantuntijuutta ja osaamista voidaan jakaa aluehallintovirastojen kesken hyödyntäen digitalisaatiota?
- Mitkä ovat ne asiantuntijuutta ja alue/paikallistuntemusta edellyttävät tehtävät, jotka toteutetaan toimintaympäristölähtöisesti, tiiviillä asiakasyhteistyöllä ja vuorovaikutteisesti?

Havi – hallitusohjelman toimeenpano aluehallintovirastoissa -hankkeen toteutus. (Kuvio 2.)

Havi -hankkeella on yhteys valmistuneisiin ”Virsu- ja Kehu” -työryhmien esityksiin sekä aluehallintovirastojen yhteiseen asiakaslähtöisen toiminnan kehittämisohjelmaan (ns. Atomi -kehittämisohjelmaan). Kehittämisohjelmassa uudistetaan asiointia, kehitetään palvelukanavia ja lisätään sähköisiä palveluja. Prosessien digitalisoimiseksi on tehty useita eri esityksiä. Elokuussa 2015 aluehallintovirastot kokosivat valtiovarainministerille ehdotukset hankkeiksi, joita voitaisiin toteuttaa käyttäjälähtöisinä, tuottavuutta ja tuloksellisuutta edistävinä digitalisaatiohankkeina.

HAVI-hanke hyödyntää näitä ehdotuksia ja lisäksi ottaa huomioon seuraavat Atomi-kehittämishankkeessa selvitettävät seikat:

- Palvelut ja toiminnot, jotka voitaisiin digitalisoida
- Palvelurakenteiden uudistaminen monikanavaisiksi ja toimintatapoja asiakaslähtöisiksi
- Aluehallinnon toimintatapojen uudistaminen
- Tietojohtamisen kehittäminen toiminnan tueksi

3. Havi-hankkeen toteutus toimenpiteittäin

HAVI-hanke muodostuu kolmesta kokonaisuudesta:

- a) Normien purku ja yksinkertaistaminen
- b) Ohjaus-, valvonta- ja lupaprosessien uudistaminen
- c) Digitalisointi kohtiin a ja b liittyen ja Atomi-hanketta tukien

HAVI - hallitusohjelman toimeenpano aluehallintovirastoissa - hanke vaiheistetaan seuraavasti:

Vaihe A Nykyisen tehtävänjaon kartoitus

Hankkeessa käydään läpi:

- nykyinen aluehallintolaki
- aluehallinnon lupa-, valvonta-, ohjaus- ja tarkastustehtäviä määrittävän 8 ohjaavan ministeriön toimialan lait ja asetukset, näitä koskevat ministeriöiden ja keskushallinnon virastojen suositukset sekä tehtäviä määrittävät ohjauskirjeet
- vastuualueiden ja ministeriöiden sekä keskushallinnon virastojen välinen työnjako tehtävittäin ja prosesseittain.

Vaihe B Teemakohtainen selvitystyö

1) Normien purku ja yksinkertaistaminen (työnjohdollinen vastuu Minna Karhunen)

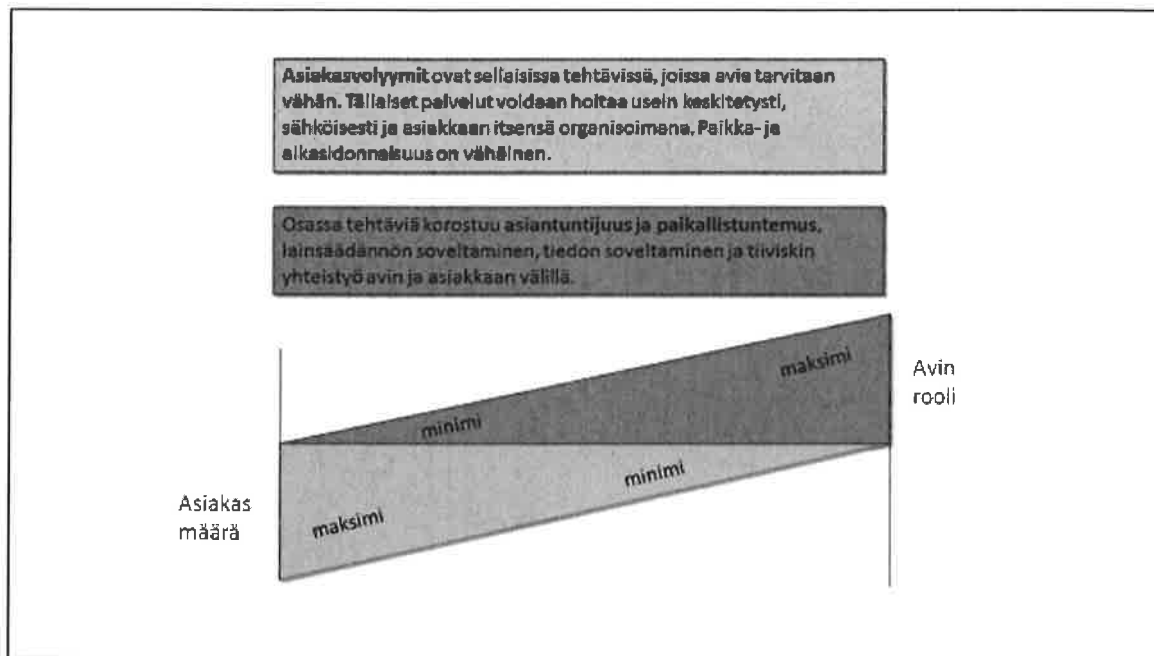
- Mitä aluehallintovirastoja koskevia säädöksiä ja normeja voidaan purkaa tai yksinkertaistaa?

2) Ohjaus-, valvonta- ja lupaprosessien uudistaminen ja avien asiakaslähtöisen toiminnan kehittäminen (työnjohdollinen vastuu Elli Aaltonen)

- Lupa-, ohjaus- ja valvontaprosessien uudistaminen ottaen huomioon yhteiskunnalliset kriteerit ja palvelulupaus sekä digitalisaation hyödyntäminen.

3) Digitalisointi normien purun ja normien yksinkertaistamisen ja asiakaslähtöisen toiminnan mahdollistajana (työnjohdollinen vastuu Terttu Savolainen)

Teemakohtainen selvitystyö edesauttaa valtiovarainministeriön kokonaisvaltaista digitalisaation hankeohjelmaa ja aluehallintovirastojen pitkäkestoista asiakaslähtöisen toiminnan kehittämisohjelmaa (Atomi-hanke).

Asiakasvolyymit ja asiantuntijuus. (Kuvio 3.)

4. Havi-hankkeen halutut tulokset

HAVI-hankkeen tavoitteena on elinvoimaisten, tuottavien ympäristöjen toiminnan edistäminen ja kansalaisten hyvinvoinnin lisääminen.

4.1. Yhtenä hankkeen tavoitteena on tukea kansalaisten oikeuksia ja yhteiskunnan kokonaistaloudellisuutta sekä yritysten kilpailukykyä. Tällöin aluehallintovirastot omalla toiminnallaan tukevat asiakaslähtöisyyttä seuraavin keinoin:

- sähköiset palvelut, hyvä toimintaympäristö ja asiakkaan toimintamahdollisuudet verkossa tukevat asiakaslähtöisten palveluiden kehittämistä
- aluehallintoviraston rooli on ennakoivan ohjauksen ja valvonnan keinoin, "pistokokein" ja lainsäädäntöön sisältyvin riittävän merkittävän sanktioin ohjata toiminta oikeaksi
- aluehallintovirasto luo edellytykset toimiville palveluille ja sujuvalle elinkeinotoiminnalle
- aluehallintovirasto luo edellytykset asiakkaan vastuulliselle toiminnalle ja omalle toiminnalle
- aluehallintoviraston toiminnassa toteutetaan seuraavia työtapoja:
 - lainsäädännön tulkinta yhtäläinen koko maassa.
 - työn ja asiantuntijuuden jakaminen
 - monialaisuuden, poikkihallinnollisuuden sekä alueellisuuden hyödyntäminen
 - avoimuus, vuorovaikutteisuus ja yhteistyö
- sähköisten palvelujen myötä lupaprosesseja tehostetaan
- valvontaprosesseja voidaan sähköistää ja yhdenmukaistaa ja jakaa asiantuntemusta ja osaamista aluehallintovirastojen kesken

4.2. Havi-hankkeen tavoitteena on myös tunnistaa palvelut, joissa asiantuntijuudella ja toimintaympäristöllä on merkittävä rooli.

Tällöin huomioidaan seuraavaa:

- alueellisten olosuhteiden huomioiminen lainsäädännön soveltamisessa. Osaavat asiantuntijat ja paikallistuntemus johtavat hyvään asiakaslähtöiseen tulokseen.
- huolehditaan asiakkaan oikeusturvasta

Alueellista asiantuntemusta edellyttäviä tehtäviä löytyy eniten ohjaus-, valvonta-, kantelu- ja tarkastusprosessien alueelta. Valvonta- ja tarkastusprosessit edellyttävät jatkossa entistä selkeämpää riskilähtöisyyttä sekä pistokokein ja sanktiotarkastuksissa tapahtuvia toimintoja. Terveiden ja hyvinvoinnin sekä turvallisuuden edistämistehtävissä edellytetään vuorovaikutteisuutta ja aluelähtöisyyttä.

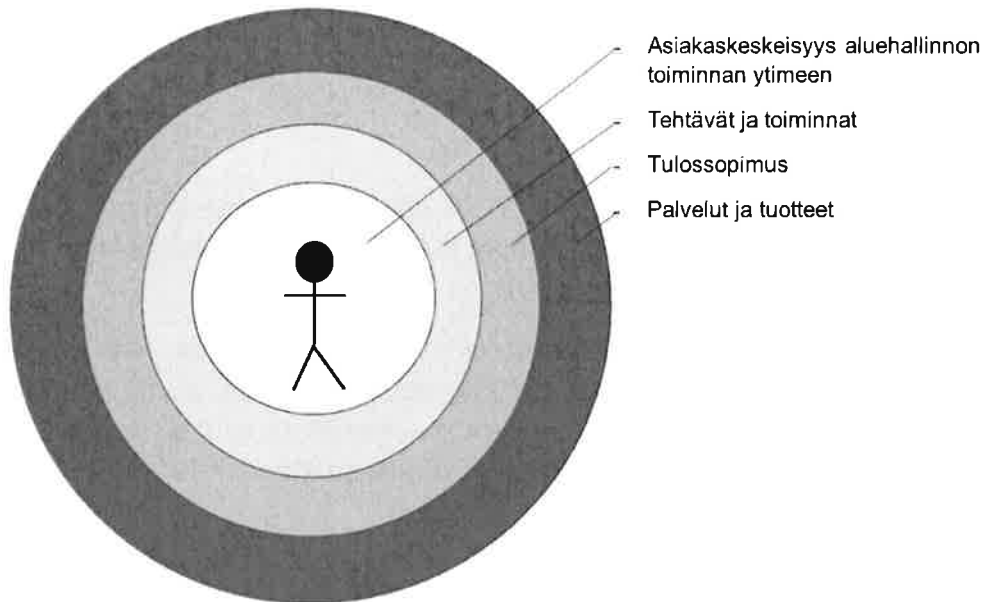
4.3. Aluehallinnon palveluiden tulisi tulevaisuudessa pystyä täyttämään seuraavat yhteiskunnalliset kriteerit ja asiakkaille annettavat palvelulupaukset:

Yhteiskunnallinen näkökulma

- käyttäjälähtöisyys (oikeudet ja velvollisuudet, riskit ja sanktiot)
- tuottavuus ja taloudellisuus
- tuloksellisuus ja laatu
- yhteiskunnallinen ja alueellinen vaikuttavuus
- asiantuntijuus ja monialaisuus
- johtajuus

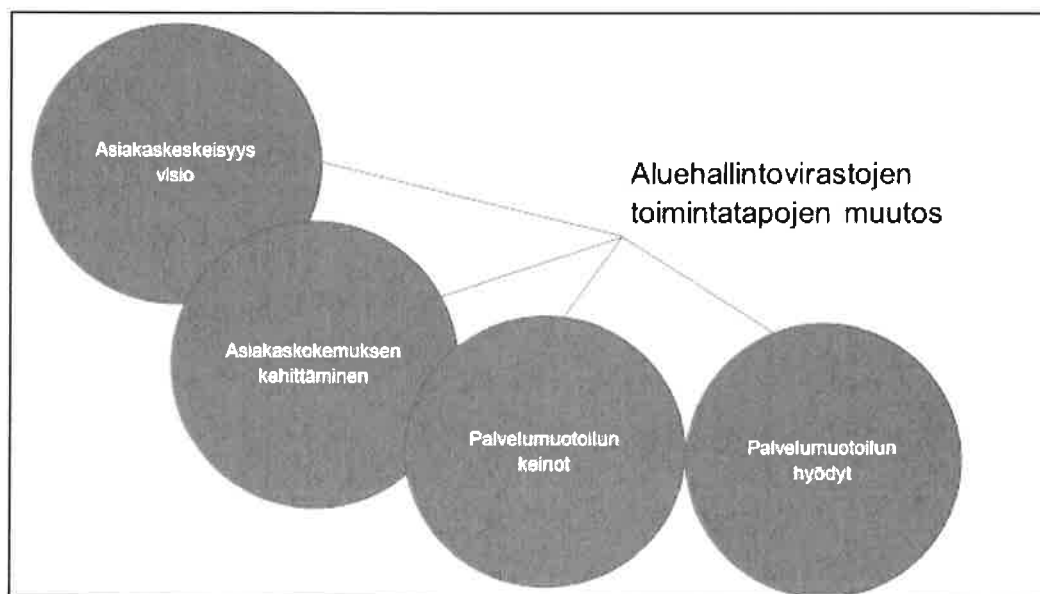
Asiakasnäkökulma:

- yksinkertaisuus
- selkeys
- riipeys
- johdonmukaisuus
- tasapuolisuus
- alueellisuuden ja keskittämisen tasapainoisuus

Asiakaskeskeisyys toiminnan ytimessä. (Kuvio 4.)

Samanaikaisesti HAVI-selvityshankkeen rinnalla käynnistetään osana ATOMI-hanketta aluehallintovirastojen toiminnan asiakaslähtöinen kehittäminen palvelumuotoilun avulla. Näin henkilöstössä varmistetaan asiakaslähtöinen ja asiakaskokemukseen perustuva lähestymistapa sekä keinot, joilla palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti ja kuitenkin nykyistä taloudellisemmin sekä vähemmällä hallinnollisella rasitteella.

Palvelumuotoilu toimintatapojen muutoksessa. (Kuvio 5.)

5. Hankkeen vastuut, aikataulu ja resurssit

Selvityshankkeen toteutumisesta vastaavat kaikki aluehallintovirastojen ylijohtajat. Hankkeessa ovat mukana aluehallintovirastojen vastuualueet tarpeellisessa määrin.

Selvityshanke käynnistyy välittömästi ja alustavat ehdotukset toimenpiteiksi ovat valmiina tammikuun lopussa 2016. Säädösten kartoitustyö ja sen pohjalta tehtävät ehdotukset valmistellaan kuitenkin 1.12.2015 mennessä.

Hankkeen toteuttamiskustannukset muodostuvat kahden henkilön kolmen kuukauden työpanoksesta, joka tarkoittaa 0,5 henkilötyövuotta. Henkilöiden työnjohdollinen vastuu on ylijohtaja Elli Aaltosella ja Minna Karhusella sekä digitalisaatioon liittyvin osin Terttu Savolaisella.

Tarvittavat henkilöt ovat lakimies ja suunnittelija ja heidät osoitetaan tehtävään aluehallintovirastoista. Arvioidut kulut ovat henkilöstökuluina ja matkakuluina 40 000 euroa ja rahoitus varataan aluehallintovirastojen toimintamenomomentin ns. jakamattomasta osuudesta erikseen niille aluehallintovirastoille korvattavaksi, joiden palveluksessa kyseiset henkilöt ovat.